

ПЕДАГОГ

Читайте, брати мої,
Думайте, читайте...

М. Шевченку

ПРИКАРПАТТЯ

24 (111) 15 ЛЮТОГО 1992 РОКУ

Газета Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефаника

Ціна 50 коп

КОНГРЕС ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ

22—23 січня поточного року у Києві проходив Конгрес українців незалежних держав. У цьому форумі у складі обласної делегації від нашого інституту взяли участь ректор інституту професор Віталій Кононенко, завідувач кафедри історії України професор Володимир Грабовецький, декан філологічного факультету доцент Микола Лесюк, завідувач кафедри української літератури Олег Пилипчук, завідувач кафедри педагогіки і психології Василь Хрущ.

Одним із стержневих питань, яке широко обговорювалося на Конгресі було підготовка педагогічних кадрів для національних шкіл в інших державах світу. Учасники цього форуму від нашого вузу звернулися з офіційним листом/у президію в якому йшла мова про те, що наш вуз має наміри готувати кадри для національних шкіл.

Бажаних виявилось чимало, б всі відставили сподіватись, що уже в цьому році у нас відкритися підготовче відділення для українців, які проживають за межами України.

Нижче подаємо враження від Конгресу українців завідувача кафедри історії України, професора Володимира Грабовецького.

Мені приходилось за 40 років моєї науково-педагогічної діяльності брати участь в багатьох конференціях, симпозіумах. Але, правду сказати, до глибини душі було радісно брати участь в І Конгресі українців, що проходив 22—23 січня в столиці незалежної України — Києві.

Перш всього, було мило моему серцю, що проїжджаючи по Києву всюди на транспарантах звучало: «Незалежна Україна вітає учасників Конгресу».

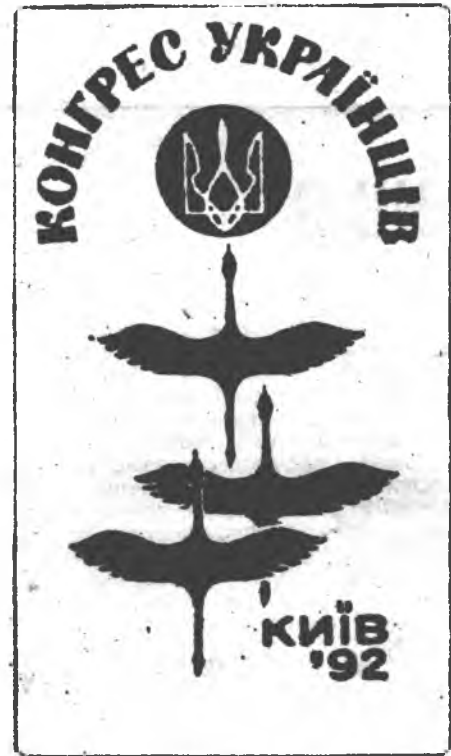
Мов журавлі спрагнені за рідним гніздом, так і українці суверенних держав колишнього СРСР прибули до київського Палацу культури «Україна», щоб в колі своїх вільних братів, як з рідної України, так і західної української діаспори порадитися про свою долю єдності братів.

Ранок 22 січня у фойє Палацу культури «Україна». Наростав радісний гомін півторатисячного загону учасників Конгресу. То тут, то там вітаються гості із своїми знайомими із східної та західної української діаспори. Одні розглядають виставку «Книги України», інші купують книги з історії та культури України, які вийшли із друку з колишніх забутих видань, ще інші оглядають виставку кераміки або слухають співи кобзарів та хору ансамблю пісні і танцю з Черкаса. Взагалі панує дух національного митропорення і духовного піднесення.

10 година ранку. Відкривається робота Конгресу вступним словом Івана Драча. Після чого звучить музика національного гімну «Ше не вмерла України». До учасників Конгресу із словом звертається Президент України, «Нині на Україні, — говорить Леонід Кравчук — живе кожен другий українець, а кожен третій за межами рідної землі. Тому в наш час розбудови незалежної України таким часним та актуальним стало проведення Конгресу українців суверенних держав колишнього СРСР».

Як в доповіді заступника Голови уряду України Комісаренка С. В., так і спадоповідах голови ради Товариств

ва зв'язків з українцями за межами України І. Драча, голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка П. Мовчана, директора інституту літератури ім. Т. Шевченка АН України М. Жулинського — лейтмотивом було єднання українців світу східної, так мученої і безправної діаспори в колишній імперії із західною, що допоможе зростанню національної самосвідомості, прискоренню побудови незалежної України. Як влучно висловився Іван Драч: «Від самого початку боротьби Руху за незалежність України нашим закликом було «Єдність», і хай залишиться це нашою палкою молитвою, непорушною клятвою назавжди Українці, почувте Україну».

Палкі слова доповідачів сприймалися безперервними оваціями учасників із сльозами на очах. Біля мене сидів отець Андрій канцлер греко-католицької церкви Івано-Франківської єпархії, який із сльозами на очах говорив: «Професоре, яке велике щастя усмінулося для нашої церкви і воскреслої України, господи закріпи нашу волю і державність».

Під час виступу Павла Мовчана, який говорив, що нашим першочерговим завданням є повернути історичне знання з минулої слави України, то мимоволі згадав як я натерпівся, коли в період застою писав сторінки історії України козацько-гайдамацько-опришківської доби, коли, всупереч моїм бажанням, скорочували сторінки минулого з моїх краєзнавчих видань («Звенигород», 1959, «Галич», 1964, «Городок», 1965, «Надвірна», 1978), як тенденційно до моїх монографій («Олекса Довбуш», 1957, «Селянський рух на Прикарпатті (XVI — XVIII)» К., 1962, «Західноукраїнські землі в період народно-визвольної війни 1648—1654 рр.» К., 1972, «Карпатське опришківство», Львів, 1966, «Селянське повстання на Прикарпатті під проводом Мухи», Львів, 1979, «Гуцульщина XIII—XIX ст.», 1981, ревною редакцією дописували анотації і штучно втискали в авторські тек-

сти XV—XIX ст., вульгарно-соціологічні цитати наших комуністичних правителів, Але ради на це не було, треба було і в той тяжкий реакційний час публікувати історичні книги з минулого України, щоб хоч трішки підживляти українців, приспаних облудною комуністичною ідеологією.

Незабутнім стане в моїм житті вечір 22 січня, коли ми учасники Конгресу прибули до Софіївського майдану на віче на честь Соборності України. Тут збиралося море українців, всюди майорили синьо-жовті прапори, освітлена прожекторами Софія і монумент Богдана Хмельницького виглядали величаво, радісні обличчя у всіх присутніх.

Палкі і емоційні виступи Президента України Л. Кравчука, народних депутатів парламенту Л. Лук'яненка, П. Мовчана, І. Зайця, Д. Павличка, В. Яворівського переривалися бурхливими оваціями і багатогодинним гласом: «Слава Україні!», «Єдність! Єдність! Єдність!». На очах усіх сльози радості за волю і незалежність України. Біля мене стояв єпископ Софрон і витирав сльози радості, і, мабуть нагадував своє важке хресне випробування в час переслідування греко-католицької церкви першими і другими совітами.

Не знаю, як кому, але я, стоячи, тремтів від радості і мимоволі згадав свого батька Василя Грабовецького, який у складі Української Галицької Армії, як II стрілець 73 роки тому стояв тут 22 січня 1919 р. у той вікомний день великої злуки Української Народної Республіки і Західно-української Народної Республіки. Хотілося крикнути батьку: «Я теж, що мій, то робив для України, коли писав її сторінки історії у ті страшні сталінсько-брежнєвські часи, коли у всьому вбачали український буржуазний націоналізм».

Протягом двох днів я вислухав понад 50 виступаючих з різних регіонів колишньої імперії — Російської федерації, Білорусі, Прибалтики, Середньої Азії, Закавказзя, Молдови, Казахстану, Азербайджану, Башкирії, Байконуру, Колими, Зеленого Клинку, Магадану, Берестейщини, Тюмені, Санкт-Петербурга, Москви, де тільки проживають українці. В словах цих посланців від мільйонної східної діаспори відчувалася лекача біль про те, що українці там не мають своїх шкіл, театрів, а тому благально просили уряд незалежної України допомогти їм у лихій бездуховності, де більшовицький режим робив все, щоб русифікувати і забувати свою національну самосвідомість, свої рідні національні традиції. Ось чому виступаючи, як з України, так із західної діаспори, ставили питання про необхідність консолідувати українців, створити реальні державні програми дій, зміцнювати ділові та духовні зв'язки між всіма українцями, що проживають від далекого Сибіру до Карпат.

Виступаючи, учасники Конгресу висловили багато пропозицій і наголосили на необхідності укладання договору незалежного уряду України з іншими державами колишнього Союзу, юридичного зафіксування права по опіці над українцями, які там проживають, а точніше, надати їм громадянство, соціально забезпечити, гарантувати національно-культурні і мовні права.

(Закінчення на 2 стор.)

Засідання вченої Ради

Відбулося чергове засідання вченої Ради інституту, з повідомленнями «Про спільну роботу педагогічного, фізико-математичного, художньо-графічного факультетів з базовими педагогічними і художніми училищами, Коломийською гімназією і ліцеями фізико-математичного профілю та сілськими школами» виступили голова комісії по підготовці даного питання доцент Іван Гришай, декан фізико-математичного факультету Володимир Кланічка.

Про роботу методичних комісій музично-педагогічного і філологічного факультетів на вченій Раді доповів доцент Михайло Голянич.

З підсумками виконання плану запрошення вчених у минулому році і затвердження плану на 1992 рік та з іншими питаннями наукової діяльності у вузі присутніх проінформував проректор по науковій роботі, професор Петро Федорчук.

На черговому засіданні вченої Ради були розглянуті окремі питання внутрівузівського життя з якими виступили ректор інституту Віталій Кононенко та проректор по навчальній роботі Богдан Василюшин.

Наш кор.

У менеджери йдуть... ДІТИ

Мільйонер пан Хорошевський, так називають телер у Луганську очня 10 класу середньої школи № 5 Михайла Хорошевського, Під час конкурсних вступних екзаменів до дитячої школи менеджерів, яка тут відкрилась, він виявив дивовижні здібності бізнесмена і без особливих труднощів заробив на біржових іграх мільйон.

Учнями цієї школи стали ще 35 хлопчиків і дівчаток. Вчаться тут дуже цікаво. Особливо захоплюють дітей психологія, підприємництво, етикет, спілкування з пресою, поглиблене вивчення англійської мови.

Створення дитячої школи менеджерів підтримав виконком Луганської міської Ради народних депутатів. За його ж ініціативою при місцевому машинобудівному інституті відкрито спецфакультет підвищення кваліфікації і підготовки кадрів у галузі менеджменту, де вже одержали дипломи бізнесменів понад 40 спеціалістів.

24 лютого 1992 року в приміщенні СШ № 23 відбувся самінар заступників директорів та навчально-виховної роботи шкіл міста Івано-Франківська з питань диференційованого навчання з метою підвищення якості освіти. Розпочався програвомі здобуття вищої освіти та узагальнено сторінки

ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

Загальноосвітні
до речей

Ми будемо державу європейського рівня і нам не байдуже, з яким багажем знань залишають стіни вузу наші випускники, які результати отримують наші вчені у своїх наукових дослідженнях.

Наявна сьогодні структура як науково-дослідних, так і вищих навчальних закладів України істотно відрізняється від аналогічних структур усіх інших країн світу (поза межами колишнього СРСР).

Якщо говорити про вищі навчальні заклади, то у нас мають місце жахливе перевантаження викладачів (інакше — їх нещадна експлуатація), зокрема, професорів і доцентів. Наприклад, скрізь у світі, від Центральної Африки до Канади лекційне (аудиторне) навантаження професора становить 96 годин на рік, а з консультаціями та екзаменами це близько 150 годин. У нас же загальна норма 730—750 год, тобто у п'ять разів більше. У тричотири рази воно більше для доцента.

До того ж професор за кордоном має так звані «суботні дні» — відпрацювавши шість років, він отримує річну відпустку і може їхати в будь-яку країну світу для проведення наукової роботи, роботи над книгою і т. д.

Структура наших науково-дослідних установ закостеніла, вона не змінюється десятиліттями. НДІ мають роздуті штати, які себе далеко нескрізь належно реалізують та оправдовують. Їх працівники здебільшого відірвані від творчих дискусій з молоддю, оскільки між вузами і НДІ контакти дуже умовні. Доказом сказаного є такий промовистий факт: як тільки Східна Німеччина була об'єднана з Західною, там було докорінно змінено структуру НДІ: для «збереження традицій, які склалися на Заході», з кожних 100 наукових співробітників, запропоновано залишити на роботі 25 (див. статтю С. А. Вольсона у ж. «Природа» № 9 за 1991 р.). Отже, було визнано за можливе і доречне звільнити з робо-

ти, як зайвих, 75 % наукових працівників.

Очевидно, така ж загальна ситуація і в наших НДІ установах. За даними 1985 р., в СРСР у науково-дослідних установах було бл. 1,5 млн. наукових співробітників, а «всіх зайнятих у науці» — 4,5 млн. чол., тоді як викладачів вузів було усього 377 тис.

В основному на Заході вуз і НДІ — це єдине ціле, що й дає позитивні результати. Досить нагадати, що ~ 380 Нобелівських премій, отриманих до 1987 р., з фізики, хімії та медицини, належать: 143—США, 68—Англії і лише 10—Росії та СРСР.

Варта уваги, що в США Академії Наук у нашому розумінні взагалі немає. Є добровільна організація, яка немає жодного інституту, жодної лабораторії, ніякого бюджету, ніхто не отримує ніяких доплат за звання академіка тощо. Все сконцентроване в університетах і коледжах.

З метою поліпшення роботи науково-дослідних установ пропоную:

1) Приступити до негайного складання проекту реформи системи науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів, в якому основною метою мало б бути:

а) надання наявним вузам статусу університетів або технічних інститутів з відповідним розширенням їх прав, повноважень та зобов'язань,

б) реорганізацію наявних науково-дослідних установ з передачею у більшість випадків їх майна і штатів у підпорядкування провідним університетам та інститутам.

Саме цим шляхом вдається підняти нашу освіту і науку до світового рівня.

Крім реформи структури наших вузів та НДІ є ще одна проблема — пенсії для викладачів вузів, зокрема — професорів. Тепер встановлено їй верхню межу: не більше трьох мінімальних. Я хочу заявити, що це дуже непродуктивний закон.

В системі вузів сьогодні існує не-

бачена в світі експлуатація викладача. Тому багато професорів до виходу на пенсію невзможли реалізувати усі свої задуми, чи то написати книжку чи то провести певний цикл наукових досліджень. Скажу по собі. Так, мною опубліковано 29 книг. Але це — наслідок найчорнішої роботи влітку, в час відпустки (їх я так «втрапив» вже 24 підряд...) У мене немає ні свята, ні неділі, ні Різдва, ні Пасхи...

Звичайно, всі ми, образно кажучи, рівні перед Богом, усім однаково треба щось їсти, в щось вдягнутися, допомогти синові чи внукові. Однак професору для продовження його наукової роботи (у 62 роки — чому б не попрацювати, скинувши тягар аудиторного навантаження...) потрібно передплатити з десяток журналів, купити потрібні книги, йому доводиться замовляти сотні сторінок ксерокопій, йому необхідно їздити в інші міста для роботи в бібліотеках чи архівах. На все це потрібні гроші!

Наші законодавці хіба були засліплені зневагою до отого нещасного робочого коня, яким є нині професор вузу, щоб не прийняти справедлившого пенсійного закону (думаю, мало б бути — 75 процентів зарплати, як це колись передбачав закон СРСР), а до 40 процентів — «три мінімальні пенсії», як прийнято Верховною Радою України).

Воістину, якщо хочеш бути бідним і дурним, зроби так, щоб твоя інтелігенція перманентно почувала себе жабраком.

Іван КЛИМИШИН,

доктор фізико-математичних наук, Заслужений працівник вищої школи.

ВІД РЕДАКЦІЇ: У газетній публікації професора Івана Климишина підняті актуальні питання розвитку науки та соціального захисту професорсько-викладацького складу. Редакція газети запрошує поділитись своїми думками викладачів нашого вузу, що до вищевказаних питань.

КОНГРЕС ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ

(Початок на 1 стор.)

На їх думку, треба в місяцях компактного проживання створити осередки культурного життя — відні школи, забезпечити українців повною інформацією із суспільно-політичного і культурного життя на Україні, розширити зв'язки з діаспорою за межами колишнього Союзу, створити там освітні наукові та культурні установи, щоб кожний українець де б він не проживав за межами України, не втрачав свого національного обличчя, відчував приналежність до своєї нації, не забував свого прагматичного поручу.

Велике враження на мене, як і на всіх учасників зробили виступи офіцерів, які складають збройні сили України. Майже легендарним стає сьогодні ім'я поборника збройних сил України полковника Вілена Мартиро-

сяна. Він як голова спілки офіцерів України, за походженням вірменин вірно служить нашому народу. «Я син вірменського народу, але живу на Україні, яка стала моєю другою батьківщиною і я готовий за неї віддати всі сили і навіть життя», — заявив він відкрито у своєму виступі на Конгресі.

Під бурхливі оплески учасників Конгресу 27 воїнів запасу під керівництвом полковника В. Мартиросяна склали військову присягу на вірність Україні. І то цікаво, що вони під час присяги цілували синьо-жовтий прапор, який приніс на Конгрес доцент Івано-Франківського педінституту Микола Лесюк.

Мені пощастило зустрітись під час роботи Конгресу із представниками як Західної, так і Східної української

діаспори, істориками, які однозначно заявили, що цей Конгрес українців має історичне значення і увіде в історію України як пам'ятна подія перших кроків незалежної України.

В кінці Конгрес прийняв резолюцію, звернення до українців, що проживають в межах колишнього Союзу, та до урядів незалежних держав, що утворилися після розпаду імперії.

З великим натхненням я повертався з Конгресу, щоб його історичні рішення популяризувати, як серед професорсько-викладацького і студентського складу історичного факультету взагалі, так і кафедри історії України зокрема.

Володимир ГРАБОВЕЦЬКИЙ, завідувач кафедри історії України, професор, учасник І Конгресу українців незалежних держав.

Галина Федорівна ДРАНЧУК

У розквіті творчих сил пішла з життя викладач кафедри методики музичного виховання, співів та диригування, незмінний керівник вокального ансамблю «Гуцулочки» Галина Федорівна Дранчук.

Народилася Г. Ф. Дранчук 14 квітня 1942 року в с. Сороки Городенківського району Івано-Франківської області. У 1958 році закінчила Коломийську середню школу № 1, а потім — Коломийське педагогічне училище та музично-педагогічний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаніка.

Педагогічна і творча діяльність Г. Ф. Дранчук пов'язана з рідним інститутом. Працюючи викладачем вокалу, вона організує вокальний ансамбль «Гуцулочки». Керуючи колективом, Галина Федорівна глибоко роз-

крила свої творчі здібності та вміння, проявила педагогічний хист. Самодіяльний народний вокальний ансамбль «Гуцулочки» має виразне творче обличчя, самобутність, широко пропагує українську народну педагогіку та естрадну пісню. Галина Федорівна Дранчук була невтомним збирачем українського фольклору Карпатського регіону, робила обробки українських народних пісень, створювали мистецькі композиції у поєднанні з народними хореографічними елементами рухів.

Г. Ф. Дранчук була здібним і вимогливим викладачем, щедрою та добою людиною.

Світла пам'ять про Галину Федорівну Дранчук — людину чуйну і добру, сумлінного трудівника на терені нашого мистецтва, назавжди залишиться в наших серцях.

Роздуми після свята

Знайшли взаєморозуміння

Ніби ще не так давно закінчилась літня сесія, ще свіжі в пам'яті барвисті та дзвінкі дитячі голоси наших вихованців, а вже промайнула осінь, припорошило снігом вулиці міста і знову починається найгарячіша пора в студентському житті — пора заліків та екзаменів.

Кожна сесія по-своєму неповторна і пам'ятна. Ось і початок нинішньої — став на історичному факультеті предметом найживішого обговорення, як серед студентів, так і серед викладачів, Каталізатором подій стали студенти 4 курсу. Справа в тому, що згідно навчального плану вони мали здавати залік з новітньої історії. І ніщо, нібито, не передбачало якихось несподіванок. Та все ж сталося те, чого ніхто не передбачав — більшість курсу (який нараховує до 130 чоловік) підписала відмову здавати залік викладачу П., який вів цей предмет. Відмова мотивувалась двома причинами. Перша — та, що курс новітньої історії у тому вигляді, в якому він існує — безнадійно застарів (на першому місці стоять питання утворення комуністичних партій в країнах світу та афішується насилля, так званої, класової боротьби). Друга причина — некоректне відношення викладача П. до студентів.

Заява, яку підписало коло 90 чоловік, викликала ефект візраної бомби. Погодьтеся, така трапляється не часто, м'яко кажучи.

Треба в'їдати належне керівництву факультету та кафедрі загальної історії. Вони не тільки не відмовчались, не проігнорували звернення студентства, а досить серйозно проаналізувало ситуацію.

З деканату факультету студентська заява була передана на кафедру, яка провела з цього приводу засідання. 27 грудня кафедра загальної історії (завідувачий — Кугутяк М. В.) практично в повному складі зустрілась з студентами 4 курсу для вирішення проблеми.

Виступили старости чотирьох з п'яти існуючих груп, які висловили критичні зауваження: недоліки в ході навчального процесу даного предмету, моральна відсталість курсу новітньої історії від вимог сучасності, некоректне відношення викладача П. до студентів. В обговоренні взяли участь і студенти, і викладачі.

У своєму виступі викладач П. визнав свої недоліки, зупинився на труднощах у викладанні цього курсу і пообіцяв, що зверне саму серйозну увагу на висловлені зауваження.

Зустріч підсумував завідувач кафедри Микола Васильович Кугутяк. Він сказав, що викладачам треба тісніше спілкуватись зі студентами, а, взагалі, зустріч була надзвичайно корисною для всіх присутніх.

Підводячи ризик під сказаним, хотілося б відмітити: наше життя настільки багатогранне, що, зачасти не вкладається в загальноприйнятні рамки. Але в ньому завжди є місце мирному, на ґрунті взаємної поваги, ефективному методу вирішення конфліктів у стінах вузу, та й не тільки тут.

Цей приклад співпраці викладачів та студентів — гідний уваги та наслідування; Сергій КАРПІНЕЦЬ.

28 дипломів за одну виставку

На міжнародній виставці дитячого малюнка в Осло, де представляли свої роботи діти з п'ятдесяти країн світу, найбільший успіх випав на долю вихованців дитячої художньої школи з Чернівців. Двадцять вісім із ста їхніх робіт відзначені дипломами переможців.

Свої картини діти передали в дар міжнародному дитячому музею, створеному в норвезькій столиці.

Зараз, — говорять директор школи В. В. Макогон, — ми відбрали роботи на виставку; як буде розгорнуто у мерії американського міста Солт-Лейк-Сіті, порідненого з Чернівцями.

Диференціація з позицій гуманізму

Виховати людину освіченою, причому гуманними методами, в гуманних формах — той ідеал, до якого прагне кожний цивілізований вчитель. Гуманізація навчання означає перш за все необхідність його диференціації і індивідуалізації.

Одержувати задоволення від знань в школі учень може тільки при умові якщо диференціація і індивідуалізація будуть доступні йому в такій мірі, в якій він тільки побажає. В протилежному випадку один учень буде вчитись легко, не напружуючись, інший — осилюватись непосильно. Перший з них не знайде застосування своїх здібностей і не розвине потенції, другий буде відчувати постійне приниження, на кожному кроці відчувати власну неповноцінність, розумову убогість, що приводить до відрази в дивчання.

З моменту існування нашої експериментальної школи-лабораторії №23 творчий задум більшості вчителів старших класів полягає в створенні профільного навчання. Учням старших класів пропонувались на вибір навчальні плани з поглибленим вивченням предметів фізико-математичного, суспільно-гуманітарного та хіміко-біологічного профіль. Учні, обравши профіль навчання, мають змогу вивчати профільні предмети на більш високо-

му рівні і при наполегливій праці закінчуючи середню школу, успішно витримувати конкурси при вступі до вищих навчальних закладів. Із ста випускників (така цифра першого випуску нашої школи) сорок один продовжує навчання у вузах, та 9 продовжують навчання в середніх спеціальних навчальних закладах.

Зауважимо, що всі учні підтвердили при вступі оцінки, якими були оцінені їхні знання з математики, фізики, української мови та літератури, біології.

Однак, ми свідомо розуміємо, що це тільки початок тої важливої і важкої справи переходу від унітарної і закомплексованої, орієнтованої в основному на середнього учня школи до нової школи, де навчання ведеться гуманними методами, відштовхуючись від учня, як від суб'єкта в основі, добирає в своєму арсеналі методи і засоби навчання, створюючи таке середовище, у якому суб'єкт буде себе почувати комфортно, навчання в такому разі буде внутрішньою радістю для учня, де він зможе розкрити свої природні здібності, задатки, а може й талант.

Нелегка ця справа і в першу чергу для вчителя. Умови, в яких працюють вчителі в класах з поглибленим вивченням предметів настільки зубожілі, що тільки той по-справжньому глибо-

ко може зрозуміти, хто працював або працює в таких класах.

Невідпрацьованість змісту навчання, повна відсутність підручників, в першу чергу для учнів, дидактичного методичного матеріалу для вчителя. Тому навчання в таких класах ведеться в основному екстенсивними методами, перевантажуючи навчальний день у школі, залишаючи все менше часу для індивідуальної самостійної роботи учнів за інтересами. Вирішення проблеми методичного забезпечення, дозволить перейти на інтенсифікацію навчання, до якої ми всі так прагнемо, але тільки в уяві.

Якщо вчитель у Англії в класі має не більше 12 учнів, 12 різнорівневих навчальних програм, підручників і до кожного набір дидактичного матеріалу, то нам це здається казкою із шкільного життя. І щоб ця казка не залишалась собою, а наближувалась до шкільного життя, вчителі нашої школи в співпраці з кафедрами нашого інституту працюють над зміною змісту навчання, ефективними формами його погання для вивчення.

Такий наш погляд на диференційоване навчання з позицій людської поваги, милосердя, любові до ближнього.

Зіновій БЕРЕГОВСЬКИЙ,
заступник директора по навчально-виховній роботі СШ № 23.

О ДНИМ з пріоритетних напрямів роботи класного керівника сьогодні є поглиблення демократичних основ класного колективу, посилення учнівського самоврядування, всебічна підтримка ініціативи школярів, кожної їх цінної пропозиції, розвиток критики й самокритики.

Учні 9-Б класу, які поглиблено вивчають рідну мову й літературу, хороший, дружний, організований колектив.

Ось як вони здійснюють самоврядування в класі. Поділившись на «п'ятірки», вибрали раду класу, куди ввійшли лідери «п'ятірок», староста, батьківська трійка і провели анкетування серед учнів і батьків, відносно цього склали план проведення цих заходів, які їх цікавлять.

Всім сподобалось свято «3 днем народження, друже!», проведене в шкільному диско клубі спільно з батьками, де ніхто не був забутий

Пріоритетні напрями

І кожному імениннику було подаровано часточку душевного тепла з традиційним «Многая літа!»

Заслужують на добру згадку і уроки народознавства, проведення яких обговорювалось всім класом: «Моя земля — земля моїх батьків» (записано на відеокасету), «Пісня — душа народу», «Будемо маланкувати й Василя в тати», «Чисті криниці мого дитинства», де незмінними помічниками були батьки Вдовіна Галина Петрівна, Гложок Юлія Василівна, Крилик Марія Романівна, Ікалюк Лариса Михайлівна.

Розпочато читання музичних лекцій Подсудівською Оксаною Андріївною, мамою учениці нашого класу. Завдяки організаторським здібностям батьків Козака Івана, Кривченко О. О., класний колектив відвідав Маньву з послідуючим випуском фотосвітлин.

Батьки — активні учасники всіх наших справ. Учні мали можливість ознайомитись з нелегкою роботою працівників трикотажної фабрики, намітили відвідати СПТУ № 16 (організатори-батьки Гоголь В. М., Буграк М. С.).

У класі добре налагоджено чергування (самообслуговування), працює консультативна служба з числа учнів що навчаються на «4» і «5»: Вдовіна Олена, Станчевська Галина, Буграк Уляна, Роспотнюк Тетяна. В кінці кожної чверті лідери «п'ятірок» по самоврядуванню звітують перед класом, підводять підсумки проведеної роботи, беруть участь у виставленні оцінок за поведінку і старанність, у розв'язанні усіх проблем, що виникають у колективі.

Учніське самоврядування вивільнює класного керівника від надмірної оцінки, нав'язування непродуманих заходів, від того, щоб брати керівництво і ініціативу в свої руки там, де школярі могли б упоратися самі.

З ініціативи учнів у кінці навчального року (1990—91 р.) був проведений творчий звіт перед батьками, на якому звучали фрагменти з уроків і позакласних заходів (дев'ятикласники — активні учасники шкільних літературних конкурсів і свят «Нам пора для України жити», «Українська стрілецька пісня», «Обжинки»).

Є серед них переможці міської і обласної олімпіад юних філологів, а Вдовіна Олена вже вдруге захищати ме честь міста на Республіканській олімпіаді.

Учніське самоврядування сприяє розвитку ініціативи і творчості, організаторських знань, умінь і навичок.

З великою любов'ю в кабінеті української літератури оформлені куточки «Берегиня», «Мово рідна, слово рідне!», «Поети Прикарпаття», «Уклін тобі, Кобзарю», «Моя мисто Франкове», які прикрашені серветками, рушниками вишитими дівчатками класу.

Отже в процесі здійснення самоврядування в класі класний керівник має постійно створювати умови для поглиблення демократичних та гуманістичних начал, повинен щирою порадою допомогти учням знайти такі справи, в ході виконання яких вони зможуть відчувати себе повноцінними членами суспільства.

Ольга ЛАБОРЄВА,
вчитель-методист СШ № 23.

Як ми читаємо

На успішність учнів впливає дуже багато різноманітних факторів. Але одним із найважливіших є вміння свідомо, правильно, виразно та швидко читати.

Дитина, яка не вміє добре читати, переживає великі труднощі при виконанні домашніх завдань. Їй не цікаво на уроках, вона приречена на розумову обмеженість і зубожіння.

В нашій школі у початкових класах введені уроки розвитку оптимального читання, які проводяться один раз в тиждень, а елементи деяких вправ на кожному уроці. Такі уроки ми проводимо, застосовуючи методичні рекомендації професора І. Т. Федоренко і творчих доробків вчителів Долинської експериментальної школи-лабораторії № 7.

Ця система включає в себе різноманітні вправи для розвитку слухового та зорового аналізаторів, артикуляційного апарату, вдосконаленню пам'яті, що сприяє підвищенню рівня читання.

На таких уроках увага приділяється різноманітним видам читання і способом «бурмотіння», читання способом «водолаз», «буксир», мовчазне читання, читання скоромовкою.

Особлива увага приділяється різноманітному читанню складів, роботі над таблицею Шульте, роботі над скоромовками.

Цікавою і корисною для дітей є робота над читанням спеціального тексту. Важливим також є контроль і щоденний самоконтроль дітей за швидкістю читання.

Розвиткові навиків читання сприяють зорові і слухові диктанти, списування тексту.

Ця система І. Т. Федоренко дає можливість розвинути в дітей навик скорочитання, навчити їх вмінню читати з швидкістю 220—240 слів за хвилину вголос і 400—600 слів за хвилину про себе. Одночасно у дітей виробляються навик якісного запам'ятовування одноразово прочитаного тексту. При цьому дитина здатна запам'ятати до 90 процентів прочитаної інформації.

Скорочитання — це не тільки вміння швидко читати, а й вміння швидко писати.

класоводі СШ № 23,
Любов ШВАЮК, Людмила ПАВ-ЛЮК, Стефанія ЧУЧУК,

ПОЗБАВИТИ УЧНЯ ВОЖЛИВОСТІ В ПОВНІЙ МІРІ ВИКОРИСТАТИ
ТОЙ ЧИ ІНШИЙ ВИД ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ — ЗНАЧИТЬ ЗДІЙСНИТИ
АНТИГУМАННИЙ АКТ.
В. В. МАЛИНОВСЬКИЙ.

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ

Ми звикли до стандартів і тому сама назва «нестандартний урок» викликає інтерес. Такі уроки проводяться для закріплення знань з тим і при повторенні — узагальненні.

У сучасній школі надто багато шуму: або вчитель, або діти весь час говорять. Учитель якнащо, боїться мовчання в класі. А тим часом у мовчаннях визріває думка, особливо почуття. Уроки-роздуми, які ми проводимо, є ефективними. Діти розкуті, вільні ніякого страху в очікуванні виліку, працюють активно і з задоволенням, тому, що увага вчителя зосереджена не на помилках і похибках, а на удачах і перемогах, хай найменших.

Уроки «співробітництва», на яких в усіх все виходить і народжується почуття успіху в навчанні і готовність розв'язувати все складніші завдання,

йти вперед дорогою пізнання — ми теж практикуємо в нашій школі.

З нетерпінням чекають діти уроків «гри», «ситуацій». Нелегко підготувати такі уроки. Але проводимо їх охоче тому, що саме на них ми найбільше зближуємось з дітьми і розкриваємо нові грані їхньої натури.

Нестандартні уроки проводимо в незвичних умовах, використовуємо найрізноманітніші форми роботи, такі як: групова робота, робота в парах, індивідуальна та колективна.

Створення в класі спокійної обстановки, доброзичливості і взаємодопомоги, відчуття колективу — необхідні складові успіху.

Марія ДМИТРЕНКО,
класовод СШ № 23.

На знімку учні 3-го класу з класоводом **Марією Дмитренко.**
Фото **Сергія БОРТОВА.**

З ДУМКОЮ ПРО КОЖНОГО

ГІМНАЗІЇ, ліцеї, платні школи, яке різноманіття навчальних програм, а звідси і можливість реалізувати свої здібності і отримати той свій вищий бал, який заклала у тебе природа.

Подув вітер змін, Змінювалось усе, і навіть не так змінювалось як просто підстригалось під один ріст: урівнювалось, усереднювалось. Не обійшла стороною ця біда і школу. І з різноманіття навчальних закладів родилась одна гладенька, без особливих претензій, закована у міцний квадрат школа, яка дістала назву середня, і дійсно вона вірна своїй назві, Узаконивши себе у програмах, які так і називаються Програми середніх, школа ніби взяла за мету випускати з своїх лав солдат однакового росту і вишуканих у колоні по шість чоловік.

Вересень, Благодатна пора, Сонце лагідне, вітерець теплий, Ніби сама природа благословляє своїх дітей, на щось добре, велике. Вулицю гуде школа, приймаючи у свої стіни галасливу дитвору. Але найголовнішими у цей день є першокласники, Подивіться у їхні очі! Скільки цікавості, переживань, мрій ви в них бачите,

І от затихли святкові оркестри, По-

чались будні, Школа починає свою роботу, оправдовує свою назву.

У класі, як правило, 35—40 учнів, Є діти обдаровані, є менші, а є частина дітей, яким навчання дається дуже важко, і не тому, що ці діти зовсім нездібні, а тому, що у них своєрідне сприйняття, пам'ять, розуміння тих чи інших речей, Такі діти вимагають повільнішого темпу роботи, меншого об'єму завдань і специфічного пояснення. Маючи у класі 30—40 учнів, учитель, як правило, орієнтується на середнього учня (школа ж середня), таким чином калічається і гасяється ідентичності обдарованої частини дітей і занедбується слабка частина учнів, Іде вал.

От у школі № 23 було вирішено відійти від стандартів. У школі був організований клас, де зібрались діти, власне 3-ї групи. Це рішення було не стихійним, Його супроводжували вагання, пошук, творчо новий підхід до справи. Найбільше переживалось за дітей, Як їм пояснити, чому власне їх забирають в інший клас, чому їм не можна залишитись з своєю вчителькою, своїми однокласниками, Важко пояснити і батькам, що ця робота проводиться на користь їх дітей.

Розглянемо конкретний клас, який сформовано з слабшої частини дітей, У такому класі є 20—25 учнів. Діти, опинившись серед рівних, розкомплексуються відносно своєї «нікчемності», Це є дуже важливо, і у всьому їм повинен допомагати вчитель, Вчитель проводить навчальний процес специфічно до даної аудиторії, виховує інтерес до знань, віру у себе, у свої здібності, Ця робота, хоч важка, але вдячна, З класу (20 чоловік) 3—4 учні піднімаються на вищий рівень, ніж той, з яким вони прийшли у цей клас. А це велика перевага, Бо ці 3—4 учня у звичайному класі ніколи б себе не проявили, їх би не розгледіли. Дуже важливо, щоб і у середній ланці школи йшла така ж робота по класній диференціації учнів, Бо тільки так ми відкриваємо особистість, захистимо душу від кривди, бо тільки так вимиваються із породи золоті піщинки.

Елла ЗАЯРНОК,
класовод СШ № 23,

На знімку: учні 1-В класу Віта
БЛАГНА, Сергій РУДЧУК.

Фото Сергія БОРТОВА,

Зимові втрати

Про що мріяла сніжинка

ЗИМОВИМ днем, йдучи вулицею, можна помітити, як легко й весело кружляють у своєму невимушеному танку сніжинки. І часто виникає бажання бути хоч на мить на їхньому місці. Та це лише бажання...— такими були мої думки довгого зимового вечора.

Але що це? Що сталося зі мною? Де моя тепла постіль, яку я приготувала на ніч, де нічник, який поблимував у темряві лагідним світлом, де поділися голоси людей, які долинали з сусідньої кімнати? І хто я? Боже мій, невже я сніжинка?! Так, саме так було в мене бажання. На мені легка й прозора сукня з білого снігу, зручні кришталеві черевички з тонкого льоду і, воістину королівська корона, яка виблискує, немов великий чудовий діамант. І мене оточує дуже багато таких, як і я, ніжних, невинних і прекрасних подруг. І я кружляю у

нестримному танку, мене підхоплює на свої дужі крила вітер і несе кудись далеко-далеко. Він хоче показати мені чарівну красу зими, сонні величні сосни, які мирно дрімають, загорнені в білосніжні королівські мантії, бідний струмочок, який не співає пісень, бо взятий в полон кригою. І це все чудово. Але настав час повертатися до своїх подруг-сніжинок. І я повертаюся.

Та враз добра казка закінчилась. Вітер покинув мене, і я швидко падаю вниз. Все нижче, нижче... Зараз я впаду на рожеву щічку якогось малюка і загину навки. І моєю найзаповітнішою мрією в цю мить було опинитись на землі, поруч з батьками, такими рідними і далекими водночас.

Але раптом зник і рожевощокій малюк, і подруги-сніжинки, і зірвоголова-вітер. Я знову була у своїй власній кімнаті, все ще поблимував тьмяним світлом нічник і долинали голоси з сусідньої кімнати.

І я зрозуміла. Це був сон. Але сон чудовий і чарівний.

Таня РОСПАТЮК,
учениця 9-Б класу СШ № 23,
призер міської олімпіади з української мови і літератури.

Лапатий сніг

«...о цей балет, що зветься сніг!
Таких шедеврів — біла тьма...»
Ю. АНДРУХОВИЧ,

У кімнаті тепло й затишно. Я сиджу і дивлюся, як за вікном паде сніг. Але він не звичайний — такий лапатий, білий, пухнастий. Здається, що це Дідусь Мороз витрушує свої перини і засипає все м'яким пухом.

Важкі сніжинки б'ються об шибку, і рескають одна через одну — граються. Ці небесні створіння принесли на землю щось ніжне, чисте, небуденне, відчувається якась особлива гармонія у природі.

Але не тільки у природу, а напевно і в людські душі принесли вони щось нове, непорочне, величне. Кажуть, якщо людина уві сні літає, то душа в неї чиста. А цей сніг так подібний на сон — і все летить, кружляє, миготить, ...У кімнаті тепло і затишно. І мені приємно дивитись, як за вікном паде лапатий сніг...

Олена ВДОВІНА,
учениця 9-Б класу СШ № 23,
учасниця Республіканської олімпіади з української мови і літератури.

Газета Івано-Франківського педагогічного інституту імені В. Стефаника.

В. о. редактора Мар'ян ГРИНЕР.

24 (111) 15 ЛЮТОГО 1992 року.

Газета заснована 30 вересня 1968 року.

Виходить українською мовою.

ГРОМАДСЬКО-РЕДАКЦІЙНА РАДА

З. БЕРЕГОВСЬКИЙ, заступник

директора школи-лабораторії ІФДП.

М. ГРИНЕР, відповідальний секретар.

О. КИСІЛЬ, студентка педагогічного факультету.

В. КОНОНЕНКО, ректор інституту, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук.

Н. ЛИСЕНКО, асистент кафедри педагогіки і психології (дошкільної), доцент.

Л. ОСТАПОВА, студентка філософського факультету.

І. ПІКУЛЯК, студентка історичного факультету.

С. ХОРОБ, старший викладач кафедри української літератури.

Н. ХРУЩ, заступник кафедри педагогіки і психології, доцент, голова обласного відділення Педагогічного товариства.

НАША АДРЕСА:

ЗАХОДЬТЕ — м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2 поверх, каб. 208, 209а.

ТЕЛЕФОН — 96-4-13, 96-4-41.

ЗАСНОВНИК — Івано-Франківський педагогічний інститут імені В. Стефаника.

РАД КОНЕРОВ ПРАЦЮВАЛИ:

Літературна — Н. Ващенко, журналістка — М. Нелюба, Г. Васильчук, фотомонтаж — М. Васильчук, А. Коваленко, друкарі — Л. Черемисний, М. Васильчук.

Науковий консультант — кандидат філософських наук В. Полук.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні обласного центру.

м. Галич, майстер Різдка, 31.
Директор друкарні Д. Кульчицький.

Редакція газети «Педагог Прикарпаття» залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Автори публікацій відносять за добір, точність і об'єктивність наведених фактів, цитат, аласних імен, статистичних даних, літературно-історичних місцевостей, географічних та інших відомостей.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить двічі на місяць форматом А3.В.

Серія № 048.

Рукописи, малюнки і фотографії не редакційно і не повертаються.

Ціна 50 коп.

Тираж 2000 примірників.

Підписано до друку 15.02.1992 р.